چهره

پاداش به مشترکان کم‌مصرف برق

علی‌اکبر محرابیان، وزیر نیرو گفت: در سال گذشته بخش قابل توجهی از قبوض مشترکان برق شامل پاداش صرفه‌جویی و بخشی نیز بستانکار شدند، به عبارتی بالغ بر ۱۳۰۰ میلیارد تومان پاداش صرفه‌جویی به مشترکان برق ارائه شد و این نوید را می‌دهم در تابستان پیش رو پاداش صرفه‌جویی بسیار بیشتر از گذشته باشد.

رشد ۳۰ درصدی سفر با قطار

مهرداد بذرپاش، وزیر راه و شهرسازی گفت: ترددها در جاده‌های کشور نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۳/۵ درصد افزایش، در بخش ریلی با یک میلیون و ۶۰۰ هزار سفر رشد ۳۰ درصدی، در بخش هوایی با جابه‌جایی بیش از دو میلیون نفر رشد ۲۰ درصدی را تجربه کرد.

میزان مصرف گاز در نوروز

محمدرضا جولایی، مدیر دیسپچینگ شرکت ملی گاز ایران همچنین با اشاره به میانگین مصرف روزانه ۶۷۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی در ۱۳ روز نخست امسال تصریح کرد: این مقدار به ترتیب در بخش خانگی، تجاری و صنایع غیرعمده ۳۴۶، نیروگاه‌ها ۱۷۳ و صنایع عمده ۱۵۱ میلیون مترمکعب در روز بوده است.

«جام‌جم» از تغییر نرخ پایه خوراک پتروشیمی‌ها در بورس کالا و تاثیر آن بر بازار ارز گزارش می‌دهد

پیدا و پنهان ماجرای خوراک پتروشیمی‌ها

محمدحسین علی‌اکبری
گروه اقتصاد

پایان سال گذشته قیمت‌گذاری خوراک پتروشیمی‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد توجه قرار گرفت، زیرا این صنعت نقش مهمی در تامین ارز مورد نیاز کشور دارد و محصولات پتروشیمی حدود ۴۰ درصد از صادرات غیرنفتی را به خود اختصاص می‌دهند. از سوی دیگر، بزرگ‌ترین صنعت بورسی در ایران صنعت پتروشیمی است که حدود ۶۰ درصد از بازار سرمایه را شامل می‌شود و هر تغییری در قیمت خوراک یا محصولات آن می‌تواند بورس را با نوسان همراه کند. از این‌رو، توجه به پارامترهای اثرگذار بر صنعت پتروشیمی بسیار مهم است و به همین دلیل نیز سقف قیمت نرخ خوراک گاز از لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حذف شد تا با توجه به قیمت‌های محصولات پتروشیمی در بازارهای جهانی، حیات این صنعت در ایران پایدار باشد. اکنون نرخ پایه خوراک پتروشیمی‌ها از ۳۵ هزار و ۴۸۰ تومان به ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان کاهش یافته که جام‌جم تبعات این تغییر را بررسی کرده است.

یکی از ابزارهای مهم کنترل تورم، مدیریت نرخ ارز است، چراکه در اقتصادی مانند اقتصاد ایران که طی دهه‌ها وابستگی زیادی به دلار پیدا کرده و بسیاری از کالاها براساس نرخ ارز قیمت‌گذاری می‌شوند، افزایش نرخ ارز ناگزیر به افزایش قیمت کالاها و تورم منجر می‌شود؛ بنابراین در این وضعیت دولت ناچار است مبادی افزایش نرخ ارز را در حد توان کنترل کند تا این دومینو به عموم کالاها سرایت نکند. به همین منظور در سال جاری با تصمیم جدید دولت نرخ پایه ارز خوراک پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها که پیش از این با نرخ ۳۶ هزار و ۴۸۰ تومان تسعیر می‌شد، از این پس با نرخ هر دلار ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان تسعیر خواهد شد.

محمدرضا فرزین، رئیس‌کل بانک مرکزی در نامه‌ای به جواد اوجی، وزیر نفت، نرخ تسعیر ارز برای خوراک پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها در سال ۱۴۰۲ را معادل هر دلار ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان اعلام کرد. بدیهی است کلیه ارز صادرکنندگان پتروشیمی‌ها و فرآورده‌های نفتی، روغنی و قیر در مرکز مبادله ارز و طلای ایران و بر اساس نرخ کشف شده مبتنی بر عرضه و تقاضا خواهد بود. همچنین استمرار این سیاست و در کنار استفاده از سیاست‌های تکمیل‌کننده می‌تواند اهداف دولت برای کنترل تورم را در سال ۱۴۰۲ به تحقق نزدیک‌تر کند.

تاثیر نرخ خوراک بر بازار سرمایه

حسین احمدی، کارشناس بازار سرمایه در این زمینه معتقد است که موضوع تعیین قیمت پایه برای محصولات پتروشیمی در بورس کالا با دلار ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی، نباید نکته نگران‌کننده‌ای برای بازار سرمایه باشد، چراکه قیمت محصولات پتروشیمی در بورس کالا براساس رقابت تعیین می‌شود و مهم‌ترین متغیر تأثیرگذار بر قیمت نهایی محصولات پتروشیمی در بورس کالا، میزان عرضه و تقاضاست و نه قیمت‌های پایه؛ به همین دلیل هم در بسیاری از مواقع شاهد آن بوده‌ایم که محصولات مختلف با اختلاف قابل‌توجه نسبت به قیمت پایه در بورس کالا معامله شده‌اند.

وی تاکید کرد: از سوی دیگر اگر قیمت پایه محصولات پتروشیمی با دلار ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی تعیین شود و در مقابل، نرخ خوراک پتروشیمی‌ها هم با دلار ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی تعیین گردد، به نفع پتروشیمی‌ها خواهد بود و در نهایت به رشد سودآوری این شرکت‌ها منجر خواهد شد؛ زیرا نرخ ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی دلار در تعیین نرخ خوراک پتروشیمی‌ها ثابت خواهد بود اما قیمت نهایی محصولات پتروشیمی بر اساس رقابت بازار تعیین خواهد شد.

بنابراین، برخلاف باور ایجاد شده برای این مصوبه روی تمامی شرکت‌های تولیدکننده محصولات پتروشیمی تأثیر سوء ندارد و برخی شرکت‌های پتروشیمی می‌توانند تأثیرات مثبتی هم از این سیاست بپذیرند. در این بین شرکت‌هایی با درصد فروش داخلی بالا که فروش آنها با افزایش نرخ و رقابت در بورس کالا و نرخ خوراک آنها هم با قراردادهای بین مجتمعی تأمین می‌شد، اتفاقا با افزایش حاشیه سود از این مصوبه تأثیر مثبت می‌گیرند. همچنین برای شرکت‌هایی که درصد صادرات بالایی دارند و با دلار توافقی این صادرات انجام می‌شود، از آنجاکه نرخ خوراک آنها با ۲۸ و ۵۰۰ تومانی تسعیر می‌شود از منظر سوددهی باز هم در وضعیت بدی قرار نخواهند گرفت.

نظارت و مقابله با رانت

به اعتقاد بسیاری از کارشناسان، جریان عرضه و تقاضای ارز در شرایط تحریمی و تنگنای ارزی نباید کاملا رها باشد وگرنه موج‌های تورمی ناشی از افزایش نرخ ارز به‌راحتی قابل مدیریت نخواهد بود. به نظر می‌رسد سیاست جدید ارزی دولت در صورتی‌که منافذ احتمالی توزیع رانت آن بسته شود، می‌تواند زمینه‌ساز مدیریت قیمت‌ها و کنترل تورم در سال جاری باشد.

کاهش سود پتروشیمی‌ها

احمد جانجان، کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با جام جم تصریح کرد: با اعمال نرخ ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان برای پتروشیمی‌ها در بورس کالا باعث کاهش سود این بخش می‌شود و با این‌که خبری از زیان نیست اجرای آن پیشنهاد نمی‌شود.

به گفته وی، اغلب کشورها حداکثر نرخی که برای خوراک پتروشیمی‌ها در نظر دارند ۱۰ سنت است اما اکنون در ایران ۱۵ سنت خواهد بود.

جانجان معتقد است از خرداد تا شهریور در اقتصاد ایران شاهد تغییرات زیادی خواهیم بود و نباید برای آینده اقتصاد احساسی تصمیم گرفت. از سوی دیگر ممکن است برخی افراد اقدام به سندسازی کرده و محصول را پس از دریافت از بورس کالا صادر کنند.

نظارت پس از بورس کالا

برخی کارشناسان بر این باورند نظارت بر معاملات بورس کالا درست پس از دریافت متقاضی محصول باید شروع شود و آنجا ماجرا تمام نخواهد شد. به عنوان مثال وزارت صمت برای محصولات پتروشیمی که اغلب مصارف در این بخش است باید نظارت را آغاز کند و برآورد داشته باشد که اگر مواداولیه با نرخ پایه ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان دریافت کرده باید نرخ تمام شده و قیمت نهایی را هم بر همین اساس انتخاب کند که این وظیفه بخش نظارت دولت است. بخش‌های دیگر که بر قیمت تمام شده مانند دستمزد کارگران بر نرخ تمام شده تاثیر می‌گذارد باید پیشنهاد آن به سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان داده شود و براساس آن قیمت‌گذاری نهایی صورت گیرد. در این صورت کاهش نرخ پایه در بورس کالا در تولید خود را نشان خواهد داد در غیر این صورت امکان دارد بخشی از مواد اولیه سر از بازار آزاد یا بازار صادراتی در بیاورد. به نظر می‌رسد دولت در این زمینه باید با متخلفان برخورد جدی داشته باشد و در صورت مشاهده تخلف اقداماتی مانند برکناری مدیرعامل و هیات مدیره را در برنامه داشته باشد.

از سوی دیگر باید واحد نظارتی فعال شود که تولیدکنندگان واقعی بتوانند از بورس کالا مواد اولیه تهیه کنند و میزان تولید این کارخانجات به میزان مواد اولیه‌ای که دریافت کردند نیز مورد رصد قرار بگیرد. به عنوان مثال اگر برای عرضه مس در بورس کالا نرخ ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان تعیین شد بخش کابل و سیم نیز باید بر همین مبنا قیمت‌گذاری خود را انجام دهد تا کالا ارزان‌تر در داخل باشد در غیر این صورت رانت ایجاد شده باعث کند شدن تولید خواهد شد.

گزارش

پیام عابدی
گروه اقتصاد

«جام‌جم» وعده امضا شده وزیر کار در جلسه شورای عالی کار را بررسی کرد

دستمزد ۱۴۰۲ در انتظار واکنش دولت

اگر بخواهیم یک ویژگی خاص برای تعیین دستمزد ۱۴۰۲ کارگران نام ببریم: تضمین بازنگری در آن است. گرچه دستمزد ۱۴۰۲ به اضافه بخشنامه کسر حق بیمه از دستمزد، ابلاغ شده‌اند تا هم کارفرمایان و پیمانکاران و هم کارگران تکلیف خود را بدانند، با وجود این، حواشی تعیین دستمزد امسال، چه پیش از تعیین، چه هنگام تعیین و چه پس از آن زیر سایه مناسبات اقتصاد کلان قرار دارد. سال گذشته در روزهای منتهی به تعیین دستمزد، قیمت دلار به عنوان متغیر تاثیرگذار بر تورم کاهش یافت. روند موثر کاهش قیمت دلار پس از توافق ایران و عربستان در ۱۹ اسفند آغاز شد و در روز تعیین دستمزد به حدود ۴۸ هزار تومان رسید. گرچه قیمت دلار از آغاز سال جدید در کانال ۵۰ هزار تومان قرار گرفته اما با توجه به این‌که مدیریت اقتصاد کشور در وزارت اقتصاد و سایر ارکان دولت، حسب نام‌گذاری سال ۱۴۰۲ وعده کاهش تورم را داده‌اند، در سطح عمومی این انتظار وجود دارد که تورم اثر افزایش ۲۷ درصدی دستمزد ۱۴۰۲ را از بین نبرد.

قواعد متفاوت کارگر و کارمند

سیدصولت مرتضوی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در جلسات شورای عالی کار وعده داد که در صورت افزایش تورم «بیشتر از مقدار پیش بینی شده از سوی دولت» شورا برای دستمزد ۱۴۰۲ امکان بازنگری را تعریف می‌کند. با توجه به این‌که ماده ۴۱ قانون کار عنوان نکرده دستمزد نباید تنها در یک نوبت از سال تعیین شود، امکان بازنگری در آن، مانع قانونی ندارد اما پیشتر دولت با این هدف که حقوق کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲ تا ۲۵ درصد افزایش یافته، خواست تبعیضی میان کارمندان و کارگران وجود نداشته باشد. در این میان، باید توجه داشت تفاوت زیادی میان حقوق استخدامی کارگر و کارمند دولت وجود دارد. در میان کارمندان تفاوت سطح حقوق‌ها غالب است و کارمندان بر اساس گروه‌های ۲۰ گانه امتیازبندی و بر همین اساس حقوق پایه و مزایای آنها تعیین می‌شود.

این در شرایطی است که ۹۰ درصد کارگران در گروه‌های ۲۰ گانه طبقه‌بندی مشاغل رتبه‌بندی نشده‌اند. قرار گرفتن در طبقه‌بندی مشاغل این مزیت را دارد که افراد بر اساس سوابق کار، تحصیلات، رتبه شغلی و ... دستمزد دریافت کنند. آیین‌نامه طبقه‌بندی مشاغل یکی از ضمائم قانون کار است؛ قانونی که استخدام‌های بخش خصوصی را ضابطه‌مند می‌کند تا کارگران بتوانند از مزایای سال‌های اشتغال بر اساس سطح کوشش خود، استفاده کنند اما کارگاه‌های بخش خصوصی، به اجرای طبقه‌بندی مشاغل بی‌توجه هستند. در نتیجه تفاوتی بین کارگران تازه‌کار با کارگران دارای مدرک تحصیلی و سوابق کاری بیشتر و تخصص شغلی ندارد. به این ترتیب دستمزد کارگران در یک ساز و کار غیرحمایتی مورد بی توجهی بخش خصوصی قرار گرفته است. از این وضعیت به نظر می‌رسد که تورم بیش از هر موردی بر دستمزد کارگران اثر می‌گذارد و اندازه آن را کوچک می‌کند.

توقع مهار تورم از سوی کارگران

به دنبال وعده وزیر کار برای بازنگری در دستمزد، گروه‌های مختلفی که مطالبات صنفی کارگران را نمایندگی می‌کنند، از دولت خواستند که افزایش مجدد دستمزد نباید در گیرودار روندهای اداری نماند و دولت خواست آنها را در جلسات شورای عالی کار بازتاب دهد. محمدرضا تاجیک، عضو کارگری شورای عالی کار در این مورد گفت: «باتوجه به این‌که وزیر اقتصاد و دارایی قول داد در سال جدید تورم مهار شده و سیر نزولی تورم شروع شود، ما در نهایت به رقم افزایش حداقل مزد ۲۷ درصد رسیدیم و شرکای اجتماعی آن را امضا کردند؛ البته بارها در جلسات شورای عالی کار مطرح کرده‌ایم در صورتی که قیمت‌ها به گذشته برگردد، اصلا نیازی به افزایش حداقل دستمزد نیست. توقع از دولت این است که بتواند تورم را مهار کرده و مطابق با قانون و تکلیف مجلس، قیمت‌های کالاهای اساسی را با قیمت شهریور ۱۴۰۰ در اختیار مردم قرار دهد. اما اگر برخلاف وعده‌ها تورم افزایش یابد، این قول کتبی مطرح شده که جلسه شورای عالی کار برگزار شوند و مزد دوباره براساس توافق سه جانبه (کارگر، کارفرما و دولت) ترمیم شود.» اشاره این مقام کارگری به «قول کتبی» به امضایی برمی‌گردد که وزیر کار به پای وعده خود زده است؛ همان وعده کاهش تورم که احسان خاندوزی، وزیر اقتصاد هم از آن حمایت کرده است.

چشم‌انداز تورم ۱۴۰۲

با همه این احوال باید دید کاهش تورم بر چه اساس صورت‌بندی می‌شود. در حال حاضر، مرکز آمار قصد دارد سال پایه محاسبه تورم را از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ تغییر دهد. این نهاد آماری در اطلاعیه اخیر خود که در واکنش به انتقاد از اعلام نشدن تورم کالاهای مصرفی در اسفند ماه ۱۴۰۱ منتشر شده، اعلام کرده است: «شاخص قیمت مصرف‌کننده همواره در اولین روز ماه بعد، از سوی مرکز آمار ایران اعلام می‌شود، به اطلاع می‌رساند علت تأخیر در انتشار نتایج اسفند ۱۴۰۱، تکمیل فرآیند تغییر سال پایه از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ است.» تغییر سال پایه به این معنی است که قیمت مصرف‌کننده (تورم کالاهای مصرفی) بر اساس نرخ‌های سال ۱۴۰۰ به بعد محاسبه می‌شود. با این‌که با این تغییر میزان تورم سالانه تغییر می‌کند اما با توجه به این‌که بانک مرکزی میزان تورم سالانه ۱۴۰۱ را ۴۶/۵ درصد اعلام کرده است و با توجه به این‌که تورم ماهانه اسفند ماه ۶/۶ درصد بود، پس تورم امسال می‌تواند دست‌کم به ۵۰ درصد برسد. در این میان باید کنترل مورد توجه سیاست‌گذار قرار گیرد. در نتیجه چاره‌ای جز توجه به متغیرهای پولی وجود ندارد اما باید دید خط قرمز دولت بر نرخ تورم چند درصد است. چنانچه تورم این خط قرمز را رد کند، دولت بلافاصله از طریق تشکیل جلسه شورای عالی کار به آن واکنش نشان می‌دهد یا این‌که پرونده تعیین دستمزد ۱۴۰۲ یک‌بار برای همیشه بسته شده است.

یادداشت

مهدی کریمی تفرشی | رئیس کارگروه کسب و کارهای جاده ابریشم

علاج زخم تورم در کلید واژه تولید

تورم زخمی است بر پیکره اقتصادی کشور که مدت‌هاست سایر اعضای این پیکره را بیمار کرده و درد اصلی ناشی از این زخم را مردم و آحاد جامعه و به‌ویژه اقشار آسیب‌پذیر می‌کشند.

معیشت مردم سال‌هاست به مخاطره افتاده و سفره مردم هر روز کوچک‌تر می‌شود. زخمی که علاج آن یک کلید واژه مهم است: «تولید».

اهمیت این معضل اقتصادی کشور و عمق آسیب‌های ناشی از آن به همه ارکان کشور، به حدی است که امسال رهبر انقلاب خود به طور مستقیم به این موضوع ورود کرده و شعار سال ۱۴۰۲ را بر «مهار تورم و رشد تولید» بنا نهادند.

ایشان صحه‌گذاری بر رشد و توسعه تولید را کلید اصلی مهار تورم برشمردند و حمایت از تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران بخش تولید و به‌ویژه حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان را سرلوحه برنامه دولت در سال پیش رو دانستند.

اهمیت تولید مبحثی است که ایشان در سال‌های گذشته نیز بر آن تاکید کردند و این بیانگر نقش کلیدی عنصر تولید در نجات اقتصادی کشور از بحران‌های پیش روست.

اما این که تا چه حد حمایت از تولید در کشور عملیاتی شده هنوز به بازنگری بیشتری نیاز دارد.

رشد تولید نیاز به رفع موانع دارد و رفع موانع یعنی سنگ‌ها را از پیش پای تولیدکننده برداشتن و نقدینگی‌های سرگردان را به سمت چرخه تولید هدایت‌کردن و این به یک برنامه‌ریزی عملیاتی دقیق از سوی تیم اقتصادی دولت نیاز دارد.

رفع موانع و بروکراسی‌های دست و پاگیر که تولیدکننده را دلسرد و کمک به بخشودگی جرایم مالیاتی می‌کند، لازم است بیش از پیش و این بار با نگاهی راه‌حل‌محور در دستور کار قرار گیرد.

توسعه تولید به سرمایه‌گذاری نیاز دارد و سرمایه‌گذار امنیت و انگیزه می‌خواهد. باید زمینه ثبات اقتصادی هر چه بیشتر فراهم شود و ریسک سرمایه‌گذاری به حداقل برسد و از سرمایه‌گذار حمایت شود.

این که سرمایه‌گذار به بازدهی سود و سرمایه خود مطمئن باشد انگیزه برای سرمایه‌گذاری در بخش تولید را بالا می‌برد.

ثبات بازار، ثبات نرخ ارز را می‌طلبد و تنظیم بازار ارز نیاز به یک برنامه‌ریزی اصولی و استراتژی راهبردی از سوی تیم اقتصادی دولت و مسئولان دارد.

سرمایه‌هایی که به دلیل هیجانات و التهابات بازارهای نامطمئن به سمت بازارهای موازی طلا و سکه و ارز و ... سرازیر شده‌اند باید با ایجاد احساس اطمینان و امنیت در مردم به سمت صنعت و تولید هدایت شوند.

عزم جدی دولت در مهار قاچاق و مقابله با این پدیده مخرب اقتصادی عاملی بسیار مهم و تعیین‌کننده در مهار تورم است.

باید با واردات غیرضروری کالاهایی که امکان تولید آنها در کشور فراهم است و ارزبری بالایی دارند مقابله شود و از تولید این کالاها در کشور حمایت شود.

شرکت های دانش بنیان در این برهه می توانند نقشی بسیار کلیدی در تولید کالاهایی ایفا کنند که تا امروز امکان تولید آنها در کشور فراهم نبوده و به واردات وابسته بوده و با فراهم‌کردن دانش و توان فنی تولید این محصولات زمینه خودکفایی و جلوگیری از خروج ارز در کشور را فراهم کنند و این به یک سرمایه‌گذاری جدی در عرصه دانش‌بنیان و حمایت عملی از این شرکت‌ها، دانش‌پژوهان و نخبگان کشور نیاز دارد.

و در پایان برخورداری از تمام ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های کشور از جمله اقلیمی، کشاورزی، ذخایر معدنی و ثروت های نهفته سرزمینی یک نگاه جدی و عملیاتی را می‌طلبد.

نگاهی که شاید همواره خواهان آن بوده‌ایم اما کمتر در عرصه عمل به آن پرداخته‌ایم.

خبر

تغییر شرایط ارز سهمیه‌ای

خرید ارز سهمیه‌ای با کارت ملی که براساس آخرین بخشنامه بانک مرکزی، با شرایطی مجاز بود با تغییراتی مواجه شده است.

پیش از این مردم با پرداخت وجه می‌توانستند نسبت به خرید سهمیه ۲۰۰۰ یورویی خود (یا معادل آن نسبت به سایر ارزها) از طریق صرافی‌ها و شعب بانکی منتخب و مجاز اقدام کنند.

اما این روند با تغییراتی مواجه شده است. به‌گونه‌ای از این به‌بعد مردم برای خرید ارز سهمیه‌ای باید ابتدا حساب ارزی باز کنند و این مبلغ به صورت ارزی به حساب آنها واریز خواهد شد.

براین اساس، افراد باید برای باز کردن حساب ارزی، معادل ریالی ۱۰۰ دلار را به حساب خود واریز کنند و همچنین، امکان برداشت اسکناس، پنج روز کاری پس از افتتاح حساب ممکن است.

همچنین شنیده‌ها حاکی از این است که از سال جاری افرادی که ارز سهمیه‌ای دریافت می‌کنند، این موضوع احتمالا در ارزیابی دریافت یارانه آنها تاثیرگذار خواهد بود.